

**KONFERENCJA NAUKOWA WSPÓŁCZESNE
MEDIA 14. DZIENNIKARSTWO W CZASACH KRYZYSÓW,
UMCS, LUBLIN, 20–21 KWIETNIA 2023 R.**

20–21 kwietnia 2023 roku na Wydziale Politologii i Dziennikarstwa UMCS w Lublinie odbyła się czternasta konferencja naukowa z cyklu „Współczesne Media”. Tegoroczna edycja została zorganizowana pod hasłem „Dziennikarstwo w czasach kryzysów”. Wystąpienia na temat funkcjonowania dziennikarstwa podczas sytuacji kryzysowych były omawiane w trakcie dwóch sesji plenarnych i szesnastu sesji tematycznych: „Rola dziennikarstwa w czasach kryzysów” (dwie sesje), „Dziennikarstwo w czasach kryzysów – obrazy kryzysów” (dwie sesje), „Kryzysy w oczach społeczeństwa i dziennikarzy w II dekadzie XXI wieku” (trzy sesje), „Dziennikarstwo w czasach kryzysów – perspektywa mediolingwistyczna” (cztery sesje), „Kryzys dziennikarstwa” (trzy sesje), „Dziennikarstwo w czasach kryzysów klimatycznych” (jedna sesja) i „Media jako źródło kryzysów” (jedna sesja).

Pierwsze obrady plenarne rozpoczęły się od wystąpienia prof. dr. hab. Bogusława Nierenberga (UJ) pt. „Sternicy mediów”. Kolejny prelegent, prof. dr. hab. Michał Drożdż (UPJPII), przybliżył kwestię (nie)odpowiedzialności dziennikarskiej w sytuacjach kryzysowych. Prof. dr. hab. Tadeusz Kononiuk (UW) podjął temat aksjologicznej erozji dziennikarskiego etosu, zaś dr. hab. Marek Kochan, prof. USWPS wygłosił referat o autorytecie medialnym w kryzysie.

Po sesji plenarnej nastąpiły obrady w czterech sekcjach tematycznych. Panel pt. „Rola dziennikarstwa w czasach kryzysów. Cz. I” rozpoczęła dr Dominika Popielec (UKW), która podjęła próbę diagnozy kondycji dziennikarstwa śledczego. O dziennikarstwie śledczym w czasie kryzysu wizerunkowego Kościoła katolickiego mówił dr hab. Krzysztof Stępiak (UKSW), zaś dr Olga Białek-Szwed (KUL) poruszyła temat rozliczeń z Kościołem rzymskokatolickim w Polsce na łamach tygodnika *Polityka*.

Sesję pt. „Dziennikarstwo w czasach kryzysów – obrazy kryzysów. Cz. I” otwarło wystąpienie dr hab. Patrycji Szostok-Nowackiej (UŚ) i dr hab. Dagmary Głuszek-Szafraniec (UŚ), które analizowały, jak publiczne telewizje w Polsce i Niemczech relacjonowały sytuację na granicy rosyjsko-ukraińskiej przed wybuchem wojny. Dr hab. Magdalena Ratajczak, prof. UW r podjęła temat „granicy” w przekazach medialnych, z kolei dr hab. Barbara Sobczak, prof. UAM mówiła o polskim dyskursie publicznym na temat kryzysu uchodźczego. Sesję zamykał referat dr. Pawła Kaszuby

(UPJPII) pt. „Przekaz dokumentalny w czasie kryzysu na granicy polsko-ukraińskiej na podstawie dokumentu o służbie ratowników PCK «Czerwone granice»”.

„Kryzysy w oczach społeczeństwa i dziennikarzy w II dekadzie XXI wieku. Cz. I” były tematem sesji, podczas której swe referaty wygłosili: dr hab. Bartłomiej Biskup (UW), który zmierzył się z tematem „Demokracja i media – Polacy między pandemią a wojną”; dr hab. Agnieszka Hess, prof. UJ, która omawiała instytucjonalizację dialogu obywatelskiego w Polsce w latach 1989–2019; dr hab. Marek Mazur (UŚ), który zaprezentował studium przypadku komunikacji wyborczej na Twitterze, omawiając kryzys przywództwa w dobie zmediatyzowanej polityki; i dr Kinga Adamczewska (UAM), która próbowała odpowiedzieć na pytanie „Dziennikarze i politycy – relacje w kryzysie?”, prezentując perspektywy polityków, dziennikarzy i użytkowników mediów społecznościowych.

Kolejna sesja pt. „Dziennikarstwo w czasach kryzysów – perspektywa mediolingwistyczna. Cz. I” rozpoczęła się od wystąpienia badaczy z Uniwersytetu Ekonomicznego w Katowicach: prof. dr. hab. Jerzego Gołuchowskiego, dr Katarzyny Zdanowicz-Cyganiak i mgr inż. Agnieszki Filipczyk, na temat relacji wojennych i komentarzy na temat wojny w mediach społecznościowych. Autorzy omawiali role nadawców, specyfikę przekazu i kontekst odbioru. O felietonistce sportowym w czasie kryzysu opowiadał dr Patryk Iwańczyk (PBW w Lublinie), zaś mgr Michalina Pokorska (UŁ) wygłosiła referat pt. „Relacje odbiorczo-nadawcze w radiowych serwisach informacyjnych jako wyraz kryzysu informacji”. Sesję zamykało wystąpienie dr hab. Magdaleny Trysińskiej, prof. UW, która analizowała serwisy parentingowe Mama:Du i Dad:Hero, omawiając rolę dziennikarstwa parentingowego w kształtowaniu wizerunku matki i ojca. Po pokazie filmów studenckich przygotowanym i poprowadzonym przez prof. dr hab. Nataszę Ziółkowską-Kurczuk oraz dr Ilonę Dąbrowską odbyły się obrady w kolejnych czterech sesjach tematycznych.

Sekcja „Kryzys dziennikarstwa. Cz. I” poświęcona była fałszywym informacjom. Dr Ilona Dąbrowska (UMCS) omawiała, jak *deepfake* jest wykorzystywany do dezinformacji i manipulacji w czasach kryzysów. Prof. dr hab. Iwona Jakubowska-Branicka (UW) szukała odpowiedzi na pytanie „Czy fake newsy to newsy?”, analizując to, jak propaganda kształtuje rzeczywistość społeczną. Z kolei dr Malwina Popiołek (UJ) podjęła temat infodemii podczas pandemii COVID-19.

Drugą część sesji „Dziennikarstwo w czasach kryzysów – obrazy kryzysów” rozpoczęło wystąpienie dr. hab. Rafała Leśniczaka (UKSW) pt. „Realizacja hipotezy kumulacji Galtunga i Holmboe Ruge w relacjach prasowych z inwazji Rosji na Ukrainę. Kilka uwag do dyskusji nad dziennikarstwem w czasach kryzysów”. Dr hab. Yuliana Palagnyuk, prof. UŚ i dr Monika Kornacka-Grzonka (UŚ) zaprezentowały wizerunek Ołeny Zefeńskiej na początku wojny rosyjsko-ukraińskiej w polskich i ukraińskich mediach, zaś dr Agata Fijuth-Dudek (UMCS) przedstawiła referat pt. „Polska B. w reportażach Lidii Ostałowskiej jako przykład dziennikarstwa upominającego się o wykluczonych”.

Kolejną część panelu pt. „Kryzysy w oczach społeczeństwa i dziennikarzy w II dekadzie XXI wieku” rozpoczęła dr hab. Agnieszka Walecka-Rynduch, prof. UJ, która rozpatrywała hipotezę „martwego internetu” i propagandę komputacyjną

jako źródła kryzysu komunikacji. Dr hab. Anna Lusińska, prof. WSB, dr hab. Anna Kalinowska-Żeleźnik (WSB) i mgr inż. Ewa Miłoszewska-Podrażka (WSB) mówiły o kryzysie zaufania społecznego do komunikacji rządowej w mediach społecznościowych w pierwszym roku pandemii COVID-19 w Polsce. Tematem referatu dr. Łukasza Jędrzejkiego (UMCS) był Polski Październik 1956 w prasie dla kobiet, z kolei dr Katarzyna Brzoza-Kolorz (UŚ) wygłosiła referat pt. „«Czy politykowi przystoi spódnica?». Kryzys kobiecości w wizerunkach polityczek”.

W drugiej części sesji „Dziennikarstwo w czasach kryzysów – perspektywa mediolingwistyczna” dr hab. Ewa Szkudlarek-Śmiechowicz, prof. UŁ zaprezentowała obraz „kryzysu ukraińskiego” w polskojęzycznej prasie wydawanej dla Polonii ukraińskiej w latach 2013–2018. Dr hab. Agnieszka Mac, prof. UR omawiała medialny obraz kryzysu w ujęciu polsko-niemieckim, analizując okładki tygodników opiniotwórczych podejmujących temat wojny w Ukrainie. O metaforach i metonimiach sytuacji kryzysowych opowiadał dr hab. Bartłomiej Maliszewski (UMCS), zaś dr hab. Monika Grzelka (UAM) i dr hab. Agnieszka Kula (UAM) wygłosiły referat pt. „Kryzys z oddali – medialne konceptualizacje wydarzeń w Brazylii po wyborach prezydenckich 2022”.

Po sesjach naukowych prof. dr hab. Iwona Hofman przeprowadziła rozmowę z gościem specjalnym – redaktorem Dariuszem Bugalskim.

Drugi dzień konferencji rozpoczęły obrady plenarne prowadzone przez prof. dr hab. Włodzimierza Micha. Podczas sesji wystąpili: prof. dr hab. Aleksander Kiklewicz (UWM), który wygłosił referat pt. „Media masowe w systemie demokracji ad hoc”; prof. dr hab. Ewa Maj (UMCS), która zaprezentowała studium przypadku tygodnika *Mysł Polska* w 2022 roku, omawiając kwestię kryzysu wojennego w publicystyce politycznej; dr hab. Agnieszka Stępińska, prof. UAM, dr Kinga Adamczewska (UAM) i dr Ewa Jurga-Wosik (UKSW), które mówiły o usługowym modelu dziennikarstwa podczas pandemii COVID-19; oraz dr hab. Wojciech Furman (UR), który przedstawił referat pt. „Cyfrowi sygnaliści a zawodowi dziennikarze. Przypadek Juliana Assange’a”. Ostatnia prelegentka, dr hab. Katarzyna Drąg (UPJPII), była autorką referatu pt. „Edukacja dziennikarska w czasach kryzysów społeczno-narodowych. Inspiracje historyczne”.

W sesji „Dziennikarstwo w czasach kryzysów klimatycznych” dr hab. Marcelina Zuber (UWr) wygłosiła referat pt. „Kryzysy klimatyczne jako przedmiot zainteresowania komunikowania o nauce [*science communication*]”. Dr hab. Małgorzata Łosiewicz, prof. UG podjęła próbę oceny aktywności medialnej naukowców komunikujących o kryzysie klimatycznym, zaś mgr Katarzyna Nakonieczna (UMCS) analizowała narracje o katastrofie ekologicznej pojawiające się w reportażu radiowym. Przedmiotem wystąpienia dr. Roberta Czarnowskiego (UW) była reakcja francuskiej prasy polonijnej – dziennika *La Croix* i paryskiego Radia „Solidarność” – na kryzys stanu wojennego w Polsce.

Druga część sekcji pt. „Kryzys dziennikarstwa” rozpoczęła się od referatu dr. Grzegorza Kościńskiego (UPJPII) na temat wpływu nowych technologii na medialne relacje z sytuacji kryzysowych i sposób korzystania ze źródeł informacji. Dr hab. Sławomir Soczyński (UPJPII) mówił o *gatekeeperach* w komunikacji kryzysowej,

a dr hab. Marzena Barańska, prof. UJ, dr Małgorzata Kotlińska (UŁ) i mgr Monika Hapek (UJ) wygłosiły referat pt. „Dziennikarz – Avatar – who is who?”. O dziennikarstwie clickbaitowym w portalach online opowiadał mgr Kamil Wroński (UMCS).

Trzecią część sekcji „Kryzysy w oczach społeczeństwa i dziennikarzy w II dekadzie XXI wieku” rozpoczęła dr Anna Szwed-Walczak (UMCS), która przybliżyła słuchaczom obraz wojny w Ukrainie wyłaniający się z analizy tzw. mediów narodowych. Dr hab. Rafał Klepka (UP w Krakowie) analizował stronniczość polityczną polskich mediów w czasie parlamentarnych kampanii wyborczych, zaś dr hab. Bogdan Borowik (UMCS) przedstawił obraz świata kreowany przez rosyjską propagandę. Dr hab. Magdalena Hodalska, prof. UJ badała rolę zwierząt w medialnych relacjach z kataklizmów.

W panelu pt. „Dziennikarstwo w czasach kryzysów – perspektywa mediolingwistyczna” dr hab. Anna Granat (UMCS) analizowała zjawisko powtarzania treści w portalach internetowych, a dr hab. Wioletta Kochmańska, prof. UR i dr hab. Maria Krauz, prof. UR wygłosiły referat pt. „Clickbait – moda, perswazja czy kryzys w tytułowaniu?”. Z pytaniem „Jak informować o zagrożeniu, nie wywołując paniki?” zmierzili się dr Paweł Trzaskowski (Polskie Radio SA) i mgr Monika Jastrzębska (UW). Badacze omawiali reakcje serwisów informacyjnych Polskiego Radia na wybuch w Przewodowie. Sesję zamykało wystąpienie dr Marty Jarosz (UKSW), która rozważała, czy wojenny *live* w portalach internetowych jest gatunkiem dziennikarskim.

Drużną część panelu „Rola dziennikarstwa w czasach kryzysów” rozpoczęła się od wystąpienia dr Agnieszki Grzesiok-Horosz (UŚ) na temat obowiązków i praw dziennikarzy w sytuacji kryzysowej. Dr Magdalena Szydłowska z UWM wygłosiła referat pt. „Radio jako «miejsce pamięci» w kontekście gromadzenia dokumentacji obozowej z okresu II wojny światowej”. O radiu społecznym na Węgrzech opowiadały dr hab. Urszula Doliwa (UWM) i dr Gabriella Velics (Eötvös Loránd University), zaś dr Joanna Hołda (UMCS) mówiła o roli i znaczeniu mediów we wspieraniu innowacyjności i kreatywności w społeczeństwie zmian.

Trzecią część panelu pt. „Kryzys dziennikarstwa” otwarło wystąpienie dr. hab. Marka Chylińskiego, prof. UO pt. „Dziennikarz w sytuacji kryzysowej. Sprawa Tomasza Lisa w introspekcji środowiska mediów”. Dr Tomasz Płonkowski (UKSW) zmierzył się z tematem „Dziennikarstwo w kryzysie? Polscy dziennikarze jako przedmiot procesu skandalizacji”. O funkcjonowaniu e-prasy w dobie kryzysu regionalnej prasy drukowanej w Polsce opowiadał dr hab. Paweł Kuca (UR), zaś prof. dr hab. Wojciech Misztal (UPJPII) rozważał rolę dziennikarstwa w przewyżnianiu kryzysów w świetle przesłania papieża Benedykta XVI.

Sesję „Media jako źródło kryzysów” rozpoczęła dr hab. Agata Opolska-Biełańska (UW), wygłaszając referat na temat etycznych wyzwań w branży medialnej. Dr Łukasz Buksa (UPJPII) mówił o najnowszych badaniach nad fonoholizmem, a dr Rafał Jakub Pastwa (KUL) wygłosił referat pt. „Aktor polityczny czy przywódca duchowy? Komunikowanie religijne w dobie współczesnych wyzwań”. O zarządzaniu informacją w sytuacji kryzysowej opowiadał dr Mirosław Matosek (LSW w Rykach).

W czwartej sesji, pt. „Dziennikarstwo w czasach kryzysów – perspektywa mediolingwistyczna”, dr Aleksandra Urzędowska (UPJPII) podjęła temat kryzysowego języka mediów. Mgr Paulina Zwolińska (UŁ) analizowała tytuły tekstów informacyjnych na temat wojny w Ukrainie, zaś mgr Weronika Saran (UJ) przedstawiła wyniki analizy postów brytyjskiego NHS-u, publikowanych w czasie pandemii koronawirusa, w świetle teorii komunikacji kryzysowej. Sesję zakończyło wystąpienie mgr Małgorzaty Majkowskiej (UJ), która przedstawiła dyskurs antyszczepionkowy w świetle koncepcji wtórnej oralności W.J. Onga. Kolejna konferencja prezentująca różnorodne problemy współczesnych mediów odbędzie się wiosną 2024 roku.

Weronika Saran

 orcid.org/0000-0003-2430-0510